

ชื่อผลงาน : ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการระงับอัคคีภัย

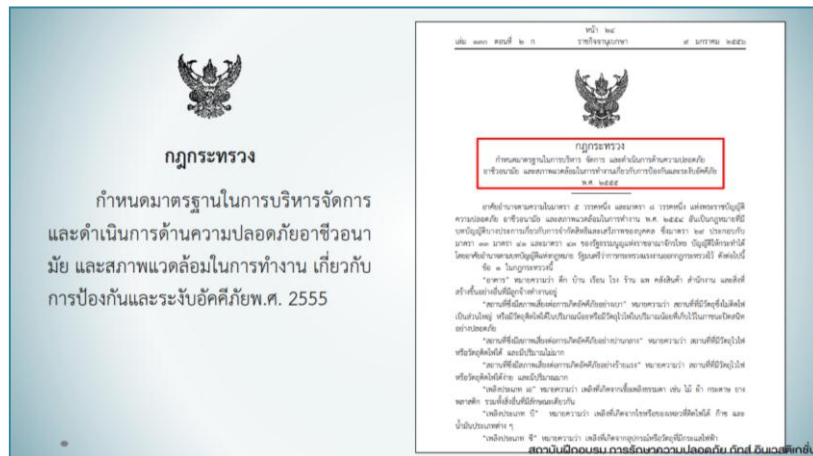
ผู้รับผิดชอบ : กลุ่มอาคารและสถานที่

ผู้สรุปบทเรียน : นางสาวสุจินดา ศิริยั้งยืนสกุล ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป กลุ่มอาคารและสถานที่

ประเภทผลงาน : องค์กรแห่งการเรียนรู้ (LO)

สรุปบทเรียนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
“ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการระงับอัคคีภัย ”
วันพฤหัสบดีที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565
ห้องประชุมกำธร สุวรรณกิจ อาคาร 1 ชั้น 1
และบริเวณลานอเนกประสงค์ (ลานงู) กรมอนามัย
(ครั้งที่ 4 / ก.พ.65)

สำนักงานเลขาธิการกรม จึงได้จัดทำโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ “การเตรียมความพร้อมดับเพลิงขั้นต้น ฝึกซ้อมแผนการป้องกันและระงับอัคคีภัย กรมอนามัย ประจำปีงบประมาณ 2565” ขึ้น เพื่อให้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยภายในอาคาร ผู้ดูแลความสะอาดภายในอาคาร ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานภายในอาคารกรมอนามัยได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันอัคคีภัยในสำนักงาน และมีการเตรียมความพร้อมในการป้องกันเมื่อเกิดเหตุอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งยังเป็นการสร้างจิตสำนึกให้เจ้าหน้าที่ที่เข้าร่วมประชุมทุกท่าน เกิดความระมัดระวังในการใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าสำนักงาน การดูแลอาคารสถานที่สำนักงานให้ปลอดภัยจากอันตรายที่เกิดจากอัคคีภัย ตลอดจนสามารถวางแผนและกำหนดมาตรการป้องกันอัคคีภัยภายในหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

รูปที่ 1 กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารจัดการและดำเนินการด้านความปลอดภัยอาชีวอนามัย

**ประกาศกรมสวัสดิการ
และคุ้มครองแรงงาน**

เรื่อง การป้องกันและระงับ อัคคีภัย
**ในสถานประกอบการเพื่อความ
ปลอดภัยในการทำงานของลูกจ้าง**

- **เจตนารมณ์ของกฎหมาย**
  1. เพื่อป้องกันไม่ให้อุบัติภัยได้รับอันตรายจากอัคคีภัย
  2. เพื่อป้องกันความสูญเสียที่เกิดกับลูกจ้างและสถานประกอบการ
  3. เพื่อป้องกันต้นเหตุของอัคคีภัยที่จะเกิดผลกระทบต่อประชาชน
- **ขอบเขตการบังคับใช้ของกฎหมาย**

โรงงานอุตสาหกรรมทุกประเภท โรงแรม งานบริการ เหมืองแร่ การขนส่ง มีผลบังคับใช้วันที่ 7 มิ.ย.2535
- **บทลงโทษ**

ปรับไม่เกิน 2 หมื่นบาท จำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ

สถาบันฝึกอบรม การรักษาความปลอดภัย ก๊าซ อินเวสติเกชั่น

รูปที่ 2 ประกาศกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

**กำหนดให้นายจ้างดำเนินการ
ป้องกันและระงับอัคคีภัย**

- ให้นายจ้างและลูกจ้างร่วมกันจัดทำแผนป้องกันอัคคีภัยร่วมกัน
- ฝึกอบรมพนักงานให้สามารถดับเพลิงขั้นต้นได้ไม่น้อยกว่า 40 %
- ฝึกอบรมพนักงานการปฐมพยาบาล การช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ
- ให้สถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 10 คน ขึ้นไปฝึกอบรมดับเพลิง และฝึกซ้อมหนีไฟอย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง
- สถานประกอบการตั้งแต่ 2 ชั้นต้องมีระบบสัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้

สถาบันฝึกอบรม การรักษาความปลอดภัย ก๊าซ อินเวสติเกชั่น

รูปที่ 3 ประกาศกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

◆ 1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการดับเพลิงภายในองค์กร (ภาคทฤษฎี)

โดยได้รับการอนุเคราะห์วิทยากรจากบริษัท ก๊าซ อินเวสติเกชั่น จำกัด และคณะ ประกอบด้วยหัวข้อดังนี้

2.1 ทฤษฎีการเกิดเพลิงไหม้

2.1.1 สาเหตุการเกิดเพลิงไหม้

- มนุษย์ ได้แก่ อุบัติเหตุ ความประมาท รู้เท่าไม่ถึงการณ์ จงใจทำให้เกิด
- ธรรมชาติ ได้แก่ ไฟฟ้า การเสียดสี ภูเขาไฟ

2.1.2 องค์ประกอบของไฟ

- ความร้อน อากาศ และเชื้อเพลิง
- การส่งผ่านความร้อน ได้แก่ การนำความร้อน การพาความร้อน การแผ่รังสีความร้อน

2.2 การแบ่งประเภทของเพลิง

2.2.1 ประเภทของไฟ

- ไฟประเภท A คือ ไฟไหม้วัตถุธรรมดา เช่น ไม้ กระดาษ
- ไฟประเภท B คือ ไฟที่เกิดจากการลุกไหม้น้ำมันเชื้อเพลิงหรือก๊าซเชื้อเพลิง ต้องใช้วิธีดับด้วยการทำให้้อากาศ (Smothering) หรือการตัดหนูนื่องของเชื้อเพลิงเอง
- ไฟประเภท C คือ ไฟที่เกิดจากอุปกรณ์ไฟฟ้าไหลอยู่ ต้องดับด้วยสารเคมีดับเพลิงที่ไม่เป็นสื่อไฟฟ้า
- ไฟประเภท D คือ ไฟที่เกิดจากโลหะบางชนิดที่ทำปฏิกิริยากับน้ำหรือสารเคมีบางชนิด เช่น แมกนีเซียม เซอร์โรเนียม ไตตานิยม โซเดียม โปตัสเซียม ซึ่งจะต้องดับด้วยสารเคมีเฉพาะอย่างเท่านั้น

2.3 จิตวิทยาเมื่อเกิดอัคคีภัย

- 2.3.1 ไฟกับสิ่งแวดล้อม
- 2.3.2 สภาพของสถานที่เกิดเหตุ
- 2.3.3 ช่วงเวลาที่เกิดเหตุ
- 2.3.4 ประสิทธิภาพของการบริหารงานดับเพลิง
- 2.3.5 พฤติกรรมของมนุษย์ขณะเกิดเพลิงไหม้
- 2.3.6 ปัจจัยที่ทำให้เป็นไฟขั้นรุนแรง
- 2.3.7 พฤติกรรมของไฟ
- 2.3.8 ประเภทของวัตถุอันตราย
- 2.3.9 หลักการดับเพลิงที่ถูกต้อง

2.4 การป้องกันแหล่งกำเนิดของการติดไฟ

- 2.4.1 ความเสียดทาน
- 2.4.2 วัตถุไวไฟชนิดพิเศษ
- 2.4.3 การเชื่อมและตัดโลหะ
- 2.4.4 การใช้เตาเผาแบบเปิดหรือเปลวไฟที่ไม่มีสิ่งปิดคลุม
- 2.4.5 การสูบบุหรี่และการจุดไฟ
- 2.4.6 วัตถุที่ผิวร้อนจัด เช่น ปล่องไฟ ท่อไอน้ำ
- 2.4.7 ไฟฟ้าสถิต ประจุไฟฟ้าสถิต
- 2.4.8 การจุดติดจากการสะสมความร้อน
- 2.4.9 สารที่ทำปฏิกิริยากับน้ำ
- 2.4.10 การสลายตัว (การนำเสีย) ของวัชพืช

2.5 วิธีการดับเพลิงประเภทต่าง ๆ

- 2.5.1 การทำให้เย็นตัวลง ด้วยการใช้น้ำหรือสารเคมีอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อถ่ายความร้อนจากสิ่งลุกไหม้ จนทำให้อุณหภูมิต่ำกว่าจุดติดได้

2.5.2 การทำให้้อากาศ คือการตัดไฟโดยการตัดอากาศ (ครอบทับ ปกคลุม) เป็นการแยกออกซิเจนหรือทำให้อัตราส่วนผสมระหว่างอากาศกับเชื้อเพลิงอยู่ในส่วนผสมที่ไม่สมบูรณ์ ไฟก็ไม่สามารถลุกต่อไปได้

2.5.3 การกำจัดเชื้อเพลิง คือการแยกเชื้อเพลิงออกไปให้น้อยหรือหมดไป เช่น ตีให้กระจาย ปิดกั้น หรือปิดวาล์ว

2.6 เครื่องดับเพลิงชนิดต่าง ๆ

2.6.1 เครื่องดับเพลิงชนิดมือถือ ดังนี้

- ชนิดกรดโซดา
- ชนิดน้ำผสมแรงดัน
- ชนิดน้ำยาโฟมเคมี
- ชนิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO2)
- ชนิดผงเคมีแห้ง
- ชนิดน้ำยาฮาโลรอน (ถังสีเขียว)

2.6.2 เครื่องดับเพลิงชนิดทำงานอัตโนมัติ

2.7 วิธีการใช้อุปกรณ์ป้องกันความปลอดภัยส่วนบุคคลที่ใช้ในการดับเพลิง

2.7.1 การใช้ถังดับเพลิง

2.7.2 การใช้อุปกรณ์ป้องกันความปลอดภัยส่วนบุคคล

การใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัย ส่วนบุคคลที่ใช้ในการดับเพลิง

หมวก
ดับเพลิง

แว่นตา

เสื้อคลุม
ดับเพลิง

ถุงมือชนิด
ผ้าทนสัตว์
อย่างหนา
หรือเป็นถุง
มือหนัง

รองเท้า
ดับเพลิง

ชุดเครื่อง
ช่วย
หายใจ
แบบอัด
อากาศ

สถาบันฝึกอบรม การศึกษาความปลอดภัย กักตุน อีเวสต์เทคชั่น

2.8 การค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย และแผนการป้องกันและระงับอัคคีภัย

แผนป้องกันและระงับอัคคีภัย

แผนก่อนเกิดเพลิงไหม้	แผนขณะเกิดเพลิงไหม้	แผนหลังเกิดเหตุ
<ul style="list-style-type: none"> ➢ แผนการตรวจตรา ➢ แผนการอบรม ➢ แผนการรณรงค์ป้องกันอัคคีภัย 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ แผนการดับเพลิง ➢ แผนการอพยพหนีไฟ และวิธีการอพยพหนีไฟ ➢ แผนการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ แผนการบรรเทาทุกข์

สถาบันฝึกอบรม การศึกษาความปลอดภัย กักตุน อีเวสต์เทคชั่น

แผนการป้องกันและระงับอัคคีภัย

แผนการตรวจตรา

แผนดับเพลิง

แผนการอบรม

แผนการอพยพหนีไฟ

แผนการรณรงค์ป้องกันอัคคีภัย

แผนการบรรเทาทุกข์

สถาบันฝึกอบรม การศึกษาความปลอดภัย กักตุน อีเวสต์เทคชั่น

◆ 2. การฝึกซ้อมแผนดับเพลิงและฝึกซ้อมอพยพหนีไฟ (ภาคปฏิบัติ)

จากการที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ในด้านทฤษฎีภายในห้องประชุมกำธร สุวรรณกิจ อาคาร 1 ชั้น 1 กรมอนามัย และในเวลา 13.00 น. ได้มีการลงมือภาคปฏิบัติบริเวณลานอเนกประสงค์ (ลานงู) กรมอนามัย เพื่อประยุกต์องค์ความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดมาใช้ให้เข้ากับสถานการณ์ โดยการจัดฉาก/เหตุการณ์สมมติขึ้น ทั้งนี้ เปิดโอกาสให้บุคลากรกรมอนามัยที่มาปฏิบัติงานในวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2565 ได้มีส่วนร่วมในการฝึกซ้อมอพยพหนีไฟ และสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติจริง

◆ 3. ภาพกิจกรรม

◆ 3. ภาพกิจกรรม (ต่อ)

◆ 3. ภาพกิจกรรม (ต่อ)

